

Riktlinje för bidrag till aktörer i civilsamhället och fria kulturlivet

Normerande styrdokument

Berörd verksamhet: Uppsala kommuns nämnder

Beslutsfattare: Kommunstyrelsen

Beslutsdatum: 2025-09-10

Diarienummer: KSN-2025-02253

Dokumentansvarig: Direktör för avdelningen för trygghet och hållbarhet, kommunledningskontoret

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Riktlinje för bidrag.....	4
Kriterier för bidrag till aktörer i civilsamhället eller fria kulturlivet	5
Bedömningskriterier vid ansökan om bidrag	6
Lagbestämmelser och krav	7
Ansvar.....	7
Relaterade dokument.....	7

Inledning

Det här är en kommunövergripande riktlinje för när Uppsala kommun ger bidrag till aktörer i civilsamhället och det fria kulturlivet. Den ger vägledning kring:

- Vem som kan söka bidrag.
- Vilka former av bidrag som finns.
- Vilka krav Uppsala kommun ställer på en aktör som ansöker om och erhåller bidrag.
- Vilka övergripande bedömningsgrunder Uppsala kommun har gällande bidrag.

Riktlinjen är kopplad till Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället. Policyn tydliggör vilka principer och kriterier som är styrande för Uppsala kommuns samverkan med aktörer i civilsamhället. Definition av dessa aktörer finns i ovannämnda policy. I denna riktlinje används begreppet aktörer och omfattar både aktörer i civilsamhället och det fria kulturlivet.

Det fria kulturlivet utgörs av fristående aktörer inom kulturlivet, det vill säga aktörer som inte har offentlig huvudman (där staten, region eller kommun har ett bestämmande inflytande över organisationen). Dessa kan höra till civilsamhället, men också ha aktiebolag, handelsbolag, kommanditbolag eller enskild firma som organisationsform.

En del av samverkan mellan Uppsala kommun och aktörer i civilsamhället eller det fria kulturlivet utgörs av bidrag från kommunen till dessa aktörer. Dessa bidrag omfattar i huvudsak direkt överföring av pengar, men också indirekta värdeöverföringar så som nyttjanderättsavtal, subventioner av exempelvis lokaler med mera.

Syfte

Syftet med riktlinjen för bidrag är att fastställa ett gemensamt förhållningssätt kring vilka aktörer som kan ansöka om bidrag, vilka krav som ställs vid ansökan och återredovisning av bidrag, samt vilka avvägningar som sker vid beslut om bidrag.

Omfattning

Riktlinjen vänder sig till de nämnder som ger bidrag till aktörer i civilsamhället och det fria kulturlivet.

Bidrag ges främst till ideella föreningar. Bidrag kan i undantagsfall även ges till trossamfund, stiftelser (icke vinstdrivande), ekonomiska föreningar, handelsbolag, enskild firma och aktiebolag utan vinstutdelning. Dessa undantagsfall handlar främst om sociala företag,¹ eller om bidraget ges till en aktör vars verksamhet syftar till att främja ett mångsidigt konst- och kulturliv av hög kvalitet i Uppsala kommun.

Innan en aktör som inte är en ideell förening erhåller bidrag ska en konsekvensanalys genomföras med hänsyn till kommunallagen och annan relevant styrning.

Riktlinjen omfattar inte bidrag till enskilda vägar, vägföreningar eller samfällighetsföreningar. Bidrag i denna riktlinje omfattar heller inte donationer eller stipendier.

¹ Sociala företag har olika associationsformer såsom ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse eller aktiebolag utan vinstintresse. Detta har betydelse när samverkan sker i samband med bidragsgivning.

Riktlinje för bidrag

Uppsala kommun ska hantera ansökan och administration av bidrag med öppenhet och tydlighet, och ska följa upp den verksamhet som får stöd i form av bidrag. Uppsala kommun ska regelbundet offentligt publicera vilka aktörer som får bidrag.

Den verksamhet som får bidrag ska vara inom ramen för kommunallagen, följa annan lagstiftning samt bidra till kommunfullmäktiges och nämnders beslutade ambitioner.

Uppsala kommun har två typer av bidrag:

- Verksamhetsbidrag, vilket är en grundfinansiering eller riktat bidrag till en viss eller till flera angivna verksamheter som organisationen bedriver. Detta kan omfatta bidrag till att täcka kostnader för drift och hyra. Verksamhetsbidrag kan ges i form av aktivitetsbidrag, vilket betyder att aktören i civilsamhället får bidrag enbart baserat på antal medlemmar och/eller antal aktiviteter som genomförts.
- Utvecklings- och projektbidrag, vilket är ett riktat bidrag till ett projekt, det vill säga till en i tiden avgränsad verksamhet, med ett avgränsat mål, bestämda resurser och särskilda arbetsformer. Utvecklings- och projektbidrag kan omfatta investeringsstöd.

Stöd till aktörer kan också ges i form av subvention av eller nyttjanderätt till lokaler.

Vilka villkor som gäller för olika typer av bidrag specificeras i nämndspecifika riktlinjer eller kriterier. Dessa riktlinjer eller kriterier beslutas av respektive nämnd, och innehåller:

- Ändamålet med bidraget kopplat till nämndens uppdrag, planer och program.
- Tydliggörande om att bidraget är öppet för samtliga aktörer inom civilsamhället, som kan bidra till ändamålet. Undantag ska tydligt motiveras.
- Kriterier som kommer användas vid bedömning av ansökan. Dessa kan handla om geografisk spridning, tillgänglighet, den målgrupp som bidraget riktar sig till, med mera.
- Specifika krav gällande ansökan, eller återredovisning som inte framgår av dessa riktlinjer.
- Beskrivning av hur beslutsprocessen för ansökan ser ut.

Riktlinjer eller kriterier för bidrag bör ej innehålla villkor/krav på prestationer, utan aktören som söker bidraget ska lämnas möjlighet att beskriva hur bidragets ändamål ska uppnås.

Om Uppsala kommun, vid tidpunkten för utbetalning av bidraget, har fordringar på aktören, har nämnden rätt att avräkna dessa fordringar mot det stöd som den sökande har blivit beviljad.

Uppsala kommun kan hålla inne eller återkräva bidraget om:

- Aktören inte följer principer och kriterier i Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället, denna riktlinje, eller bidragets specifika riktlinjer, kriterier eller anvisningar.
- Felaktiga uppgifter lämnats i ansökan eller redovisning.
- Det har skett väsentliga avsteg från vad som uppgivits i ansökan utan att detta meddelats och godkänts av Uppsala kommun.
- Bidraget inte använts till det ändamål som det var avsett.
- Bidraget inte återredovisas inom utsatt tid.

- Aktören inte har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

Kriterier för bidrag till aktörer i civilsamhället eller fria kulturlivet

- Aktören är en juridisk person med eget organisationsnummer.
- Aktören ska ha ett bankkonto kopplat till sitt organisationsnummer.
- Aktörer som erhåller bidrag ska följa de principer som fastställs i Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället.
- Verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar ska präglas av ett tobaks-, alkohol-, doping- och drogfritt förhållningssätt och en miljö fri från spel med pengar.
- Verksamheten ska ha sin utgångspunkt i Barnkonventionen och arbeta för alla barns självklara rätt att få sina grundläggande behov och rättigheter tillgodosedda.
- Aktören ska i enlighet med lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn begära att den som anställs eller erhåller uppdrag inom organisationen, om arbetet eller uppgifterna som personen erbjuds eller tilldelas innebär direkt och regelbunden kontakt med barn, visar upp ett utdrag enligt lagen (1998:620) om belastningsregister.
- Aktören ska lämna in ansökan inom den tidsram som den bidragsgivande nämnden anger.
- Aktören måste bifoga relevanta handlingar till sin ansökan.
- Aktören ska använda beviljat bidrag till det ändamål som den ansökt om, i enlighet med dessa riktlinjer och de riktlinjer som gäller för det specifika bidraget.
- Om aktören får beviljat ett stöd som skiljer sig från aktörens ansökan ska aktören efter bifallsbeslut snarast inkomma med en reviderad budget och ändamålsbeskrivning som omfattar det nya stödet.
- Om förutsättningarna som legat till grund för ansökan och ett beviljat bidrag förändras ska aktören snarast kontakta Uppsala kommun. Det kan exempelvis gälla förändringar som rör styrelse, stadgar, personal, målgrupper, verksamhet, aktiviteter eller ekonomi.
- Aktören ska redovisa beviljat bidrag i enlighet med dessa riktlinjer och de riktlinjer och anvisningar som gäller för det specifika bidraget.
- Ekonomisk redovisning av hur bidraget har använts ska genomföras minst årligen. Redovisningen ska kunna styrkas.
- Aktör som beviljats bidrag har skyldighet att ställa de handlingar och räkenskaper till förfogande som Uppsala kommun efterfrågar vid en eventuell granskning.

Följande kriterier ska även vara uppfyllda. Det finns dock situationer där undantag kan ske från att aktören uppfyller dessa kriterier. Det kan handla om verksamhet, som riktar sig mot en specifik målgrupp där skyddsbehov för målgruppen finns och därmed kan verksamheten inte vara öppen för alla.

Undantag kan göras om det finns berättigat syfte, under dessa kriterier:

- Aktören ska vara öppen för alla som instämmer i aktörens målsättning och alla oavsett kön, könsöverskridande identitet och uttryck ska ha en jämn fördelning av makt och inflytande i organisationen och i dess verksamhet.
- Aktören ska främja mänskliga rättigheter och motverka rasism och diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, ålder eller funktionsnedsättning, och arbeta för ett inkluderande och öppet samhälle där alla har samma rättigheter och möjligheter.

Bedömningskriterier vid ansökan om bidrag

Vid beslut om att ge bidrag behöver en konsekvensanalys genomföras som fokuserar på följande:

- Är verksamheten inom ramen för den *kommunala kompetensen*? Verksamhet som bidraget går till ska vara av allmänt intresse och ha anknytning till kommunens område och dess medlemmar (lokalisering och allmänintresse).
- Är stödet *proportionerligt*? Storleken på bidraget/stödet ska sättas i förhållande till den nytta som åtgärden avser att ge.
- Innebär utbetalning av stödet en åtgärd i strid med *likställighetsprincipen*? Alla ansökningar bör behandlas lika på objektiv grund. Vid undantag behöver sakliga skäl anges för att det inte har skett.
- Ges bidraget till en aktör som säljer tjänster och varor som existerar på en marknad? Detta kan strida mot § 8 i kommunallagen, det vill säga individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare.
- Riskerar bidraget att snedvrider konkurrensen eller ha konsekvenser för den europeiska marknaden?
- Handlar det om bidrag eller upphandling? Bidrag kan inte användas för en tjänst eller vara som behöver upphandlas enligt gällande regler.

Konsekvensanalysen blir speciellt viktig när beslut tas om bidrag till aktörer i civilsamhället och i det fria kulturlivet, som inte är ideella föreningar.

Konsekvensanalysen behöver speciellt beakta följande risker:

- Att kommunen utsätts för *överprövning* från invånare eller andra aktörer som inte har fått bidrag.
- Att kommunens *varumärke* skadas om kommunen upplevs gynna enskilda aktörer, eller om aktören inte följer lagar, policy och riktlinjer.
- *Tillit* till kommunen skadas om kommunen brister i efterlevnad av kommunallagen.

Generella bedömningskriterier som gäller samtliga bidrag är:

- Har samtliga formella krav i ansökan uppfyllts, och har rätt bilagor inkommit?
- I vilken utsträckning möter ansökan det ändamål som bidraget gäller?
- Har aktören en stabil finansiell situation som möjliggör att verksamhet bedrivs enligt överenskommelse mellan Uppsala kommun och aktören?

För att bedöma de demokratikriterier som framgår i Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället i samband med bidrag används Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället - Vägledning för handläggare (Stödmaterial till betänkande av Demokrativillkorsutredningen, Stockholm 2019) som en vägledning. Även

Myndighetens för ungdoms- och civilsamhällesfrågor rättsliga ställningstagande av hur begreppet demokratisk uppbyggnad ska tolkas och bedömas används i detta syfte.²

Lagbestämmelser och krav

Några av de avvägningar som behöver göras i samband med bedömning av bidrag lyfts under rubriken Bedömningskriterier vid ansökan av bidrag, och utgår främst från kommunallagen (2017:725). Även lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter kan vara styrande i vissa avseenden.

Ansvar

Kommunstyrelsen: Beslutar om Riktlinje för bidrag till aktörer i civilsamhället och fria kulturlivet. Samordnar, stödjer och följer upp kommunkoncernens samverkan med civilsamhället i enlighet med lagd riktlinje. Ansvarar för kommunikation och implementering samt uppföljning av riktlinjen.

Övriga nämnder: Svarar för att bidragsprocessen avseende aktörer i civilsamhället följer gällande policyer och riktlinjer. Vid behov tar nämnder fram nämndspecifika riktlinjer eller kriterier, vägledningar, rutiner och anvisningar för att mer konkret beskriva hur arbetet ska utföras inom respektive organisatorisk enhet.

Chefer och arbetsledare: Ansvarar för att vägledning och rutiner följer kommunövergripande styrdokument. Arbetar för att samordning sker där det är relevant med andra förvaltningar. Ansvarar för att styrdokumentets innehåll är känt och används bland medarbetarna.

Alla förtroendevalda och medarbetare: Har ett ansvar att följa fastställda styrdokument kopplade till samverkan med civilsamhället.

Relaterade dokument

- Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället
- Nämndspecifika riktlinjer och kriterier gällande bidrag till aktörer i civilsamhället eller fria kulturlivet.

² Rättsligt ställningstagande av hur begreppet demokratisk uppbyggnad ska tolkas och bedömas, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), beslutad 2022-06-29, reviderad 2023-08-25, serienummer 2022:2, egen beteckning Dnr 0863/23.